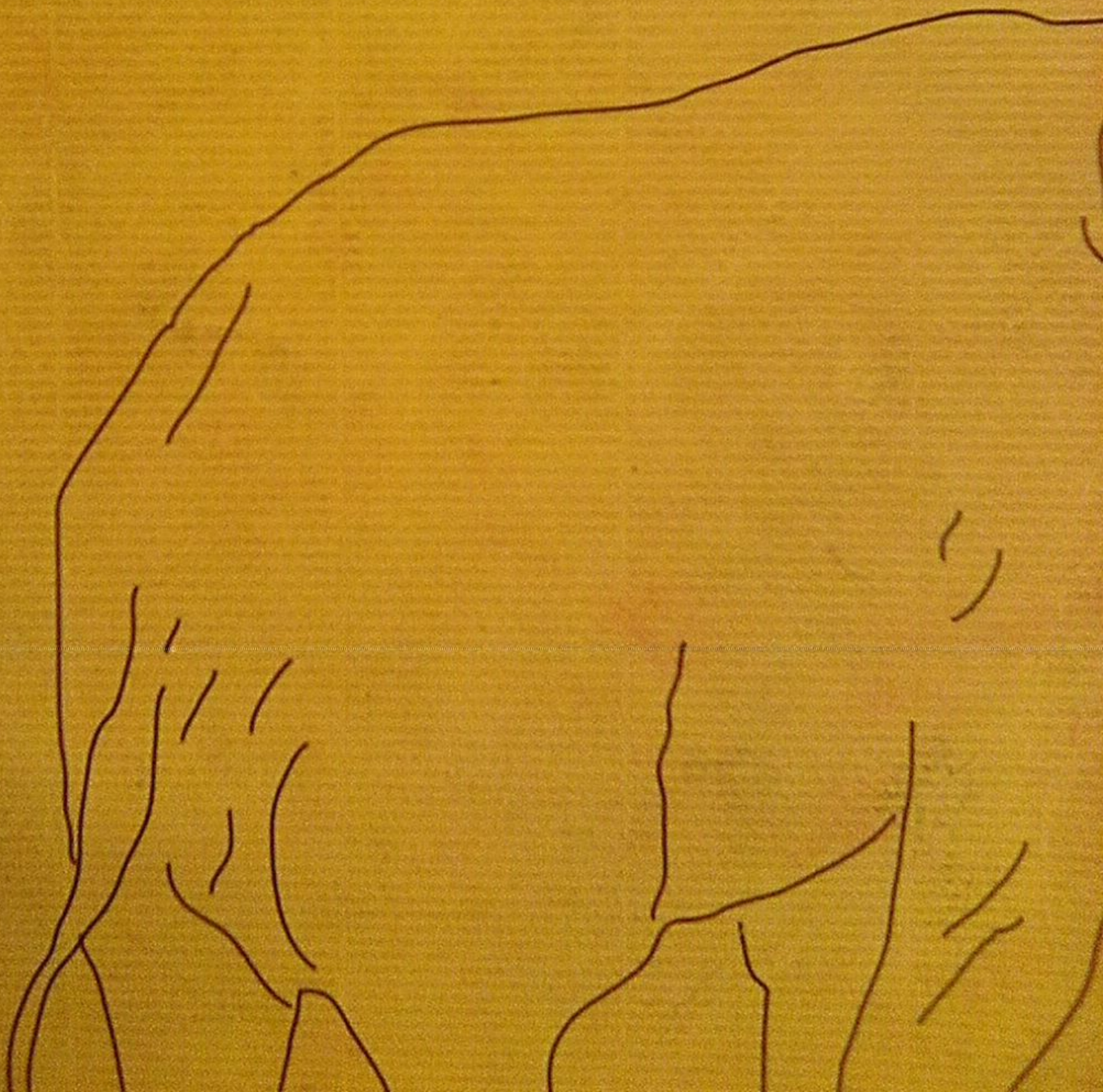

Woody Allen

Diagnozė: nepakaltinamas

GOSEIDŽO IR VERDEBEDIANO KORESPONDENCIJA

Brangusis Verdebedianai,

Šiandien, tikrindamas rytinį paštą, be galo nusivyliau pamatęs, kad rugsėjo 16-osios laiškas, kuriame nurodžiau dvidešimt antrą savo ėjimą (Zd4), dėl apmaudžios klaidelės grįžo atgal – ant voko pamiršau nurodyti tamstos vardą ir adresą (išties froidiškas riktas, ar ne?), maža to, nepriklijavau pašto ženkle... Ne paslaptis, kad pastaruoju metu esu smarkiai sutrikęs dėl padėties vertybinių popierių biržoje. Tą nelemtą rugsėjo 16-ąją korporacijos „Amalgama“ akcijų kursas Volstrite pasiekė rekordines žemumas, ir mano brokeris buvo priverstas skubiai užsirašyti į ankštinių kultūrų augintojų kursus. Kad ir kaip dėl šių įvykių būtų graudu, visai neketinu jais teisinti savo aplaidumo ir nedovanotino išsiblašymo. Apsikvailinau, prisipažįstu. Nuširdžiai atsiprašau. Kita vertus, faktas, kad nepasigedote trūkstamo laiško, liudija ir tamstos neatidumą – matyt, koją čia bus pakišęs pernelyg didelis azartas. Dievaži, visi mes klystame. Toks gyvenimas, tokie jau tie šachmatai.

Taigi, paaiškėjus šiai apmaudžiai klaidai, reikėtų atlikti kai kurias korekcijas. Žaidimą deramai galėsime tęsti, jei būsite malonus ir perkelsite mano žirgą į laukelį d4. Bijau, kad šiomis aplinkybėmis šachas ir matas, kuriuos man paskelbėte vakar išsiųstame laiške, yra tik klaidingas aliarmas. Įvertinęs šiandienos atradimą ir iš naujo apmąstęs figūrų išsidėstymą, pamatysite, kad jūsų karaliui gresia matas – vargšelis paliktas vienas kaip pirštas ir neturi, kas jį apgina nuo mano negailestingųjų rikių. Išties netikėtas mudviejų miniatiūrinio karo posūkis! Likimas, prisidengęs paštininko uniforma, pasirodė esąs visagalis, tad, – kaip sakoma, – nesidžiauok radęs, neverk pametęs. Dar syki meldžiu priimti nuširdžiausią atsiprašymą dėl šio nelemto išsiblašymo. Nekantraudamas lauksiu kito jūsų ėjimo.

O dabar keturiasdešimt penktas ėjimas: žirgu kertu tamstos valdovė.

Pagarbiai,

Goseidžas

p. Goseidžai,

Šį ryt gavau laišką su keturiasdešimt penktu ėjimu (tamstos žirgas kerta mano valdovę?) ir ilgoku pasiaiškinimu dėl rugsėjo viduryje įvykusio nesusipratimo.

Norėčiau pasitikslinti, ar gerai jus supratau. Apeliuodamas į prieš dvidešimt tris ėjimus dingusį laišką, tvirtinate, kad jūsų žirgas, kurį nukirtau jau prieš daugelį savaitių, turėtų stovėti laukelyje d4. Skubu pranešti, kad apie šį nesusipratimą negalėjau nieko įtarti dėl labai paprastos priežasties: aiškiai pamenu, kad dvidešimt antru ėjimu jūs perkėlėte bokštą į laukelį e6 ir neapdairiai jį paaukojote.

Šiuo metu laukelyje d4 yra *mano* bokštas, o turint omenyje dar ir tai, kad, nepaisant nepristatyto laiško, abu žirgas esate jau ir taip praradęs, niekaip negaliu suprasti, kokia figūra galėtumėte nukirsti *mano* valdovę. Kadangi dauguma jūsų figūrų užblokuotos, leisiu sau spėti, kad galbūt norėjote karaliumi paeiti į laukelį c4 (vienintelė jūsų galimybė) – šį kelią, nuodugniai viską apsvarstęs, palikau jums sąmoningai. Tokiu atveju man nelieka nieko kita, kaip tik atlikti keturiasdešimt šeštą ėjimą, kuriuo nukertu valdovę ir paskelbiu tamstos karaliui šachą. Regis, dabar situacija tampa kur kas aiškesnė.

Viliuosi, kad likusius partijos ėjimus bus galima atlikti be jokių nesusipratimų ir ilgai neatidėliojant.

Su geriausiais linkėjimais,

Verdebedianas

p. Verdebedianai,

Ką tik akylai perskaičiau pastarąjį jūsų laiškutį su išties keistoku keturiasdešimt šeštu ėjimu – tariatės pašalinę *mano* valdovę iš laukelio, kuriame jos nėra ir nebuvo jau vienuolika dienų. Įdėmiai patikrinęs visus ėjimus, man regis, atradau priežastį, dėl kurios painiojate ir neteisingai interpretuojate esamus faktus. Tai, kad jūsų bokštas stovi laukelyje d4, yra tiek pat įmanoma, kiek gamtoje aptikti dvi vienodas snaiges. Drįsčiau priminti, kad bokšto netekote jau po devinto šios partijos ėjimo. Tiesą sakant, tuokart pritaikiau drąsią, aukos pareikalavusią kombinaciją, kuria išblaškiau tamstos centro linijas ir laimėjau *abudu* bokštus. Nejaugi jūs iki šiol juos vis dar laikote ant lentos?

Jums leidus, nusakysiu, kas, *mano* galva, įvyko. Antpuolio įtampa ir uraganiniai pokyčiai, vedę prie dvidešimt antro ėjimo, šiek tiek išmušė jus iš vėžių, todėl, trokšdamas perimti iniciatyvą, nė nepasigedote trūkstamo laiško ir atlikote du ėjimus iš eilės – šitaip įgijote ne visai sąžiningą pranašumą. Juk nepulsite prieštarauti, tiesa? Ką gi, kas padaryta, tas padaryta – kruopščiai atsekti

ankstesnius mudviejų ėjimus dabar būtų iš tiesų sudėtinga, o gal net neįmanoma. Todėl, manau, geriausias būdas atitaisyti šią apmaudžią klaidą būtų jums leidus, aš paeilčiau du kartus iš eilės. Juk turi būti teisybė.

Todėl pirmiausia pėstininku kertu rikį. Tada imu be apsaugos likusią rodovę. Dabar, tikiuosi, netrukdomai galėsime pabaigti paskutinį žaidimo etapą.

Pagarbiai,
Goseidžas

P. S. Jūsų dėmesiui pridedu tikslią schemą, kurioje vaizduojamas dabartinis šachmatų išsidėstymas. Viliuosi, kad, mudviem atliekant paskutinius ėjimus, bus naudinga. Kaip matote, jūsų karalius, įviliotas į spąstus ir paliktas be apsaugos, stovi vienišas lentos centre. Geriausi linkėjimai.

G.

p. Goseidžai,

šiandien gavau jūsų laišką ir, nors jam akivaizdžiai stinga rišlumo, regis, man pagaliau pavyko suvokti, dėl ko kilo ši maišėtis. Iš jūsų pridėtos schemos spręsdžiant, pastarąsias šešias savaites mudu žaidėme dvi absoliučiai skirtingas partijas, aš – pagal mūsų korespondenciją, o jūs – ne tiek vadovaudamasis kuri nors racionali sistema, kiek atlikdamas savo ėjimus *post factum*. Tariamai patikslinti pasiklydęs dvidešimt antras ėjimas žirgu buvo paprasčiausiai neįmanomas, nes tuo metu jūsų žirgas stovėjo pačiame lentos kampe, o šią figūrą perkėlus pagal jūsų nurodytą trajektoriją, ji būtų atsidūrusi tiesiai ant kavos staliuko.

Apeliuodamas į tariamai dingusį laišką, prašote leisti jums atlikti du ėjimus iš eilės – jūs, mielas, turbūt juokaujate? Pripažįstu pirmąjį jūsų ėjimą (pasimate mano rikį), tačiau jokių būdu nesutinku dėl antrojo. Dabar mano eilė eiti, taigi išsyk jums atsilyginu – bokštu nukertu valdovę. Jūsų tvirtinimas, esą praradau abu bokštus, neturi nieko bendra su tikrove – vos žvilgtelėjęs į lentą aiškiai juos matau stovint puikiose pozicijose.

Galiausiai, schema, iliustruojanti jūsų fantazijas apie figūrų išsidėstymą, atskleidžia nebent tik visiškai nerimą ir netgi atsainų jūsų požiūrį į žaidimą. Tai ne tik kelia šypsena, bet ir įrodo, kad esate niekingai menkai įsivėgilingęs į Nimcovičiaus¹ veikalą „Mano sistema“, kurį praėjusią žiemą nugvelbėte iš bibliotekos pasikišęs po megztiniu (pats mačiau). Kad baigtume partiją

daugumą priderama
tyti figūras pagal ja
su vilomis,
Verdebedianai

p. Verdebedianai,
nenorėdamas dar
kad po ką tik persi
nenuostabu, jog ka
šią niekingą aplink
aklavietę.

Jeigu būčiau
atlikti antrojo, iš
tes. Negana to, j
taip, kad aš, pasi
pagal Pasaulio ša
tas taisykles. Ne
konstruktyvūs, v
tik katastrofos. C
teises ir imate el
veidiškumu ir a
viešai pasmerke

Deja, ža
čiuoti, į kurį la
padaryti štai ka
figūrą atgal ant
neskandumų a
dešimt septint

Pagarb
Goseid

p. Goseidžai,
pastarasis jūs
apimantis vis

daugmaž prideramai, slūlyčiau išnagrinėti mano pridėdamą schemą ir perstatyti figūras pagal ją.

Su viltimi,
Verdebedianas

p. Verdebedianai,
nenorėdamas dar labiau komplikuoti jau ir taip klaidaus reikalo (suprantu, kad po ką tik persirgtos ligos jūsų protas nebėra toks aiškus ir aštrus, taigi nenuostabu, jog kartais truputį atitrūkstate nuo realybės), privalau išpainioti šią niekingą aplinkybių raizgalynę, kol ji neįstūmė mūsų į kažin kokią kafkišką aklavietę.

Jeigu būčiau žinojęs, kad nesate tikras džentelmenas ir neleisite man atlikti antrojo, išlyginamojo ėjimo, jūsų rikio savo pėstininku nebūčiau kiręs. Negana to, jūsų paties schema rodo, kad šios dvi figūros išsidėsčiusios taip, kad aš, pasirodo, nė negalėjau atlikti šio veiksmo. Laimė, mes žaidžiame pagal Pasaulio šachmatų federacijos, o ne Niujorko bokso komisijos nustatytas taisykles. Nė neabejoju, kad jūsų ketinimai kertant mano valdovę buvo konstruktyvūs, vis dėlto drįsčiau pastebėti, jog po šitokių veiksmų galima laukti tik katastrofos. O ir ko daugiau tikėtis, kai jžūliai pasisavinate visas sprendimo teises ir imate elgtis kaip tikras diktatorius, kuris taktines klaidas pridengia dvi-veidiškumu ir agresija – šį pasaulio galingųjų bruožą prieš kelis mėnesius pats viešai pasmerkėte savo straipsnyje „De Sadas ir nesmurtiniai veiksmai“.

Deja, žaidimas pažengė jau pernelyg toli ir aš nebegaliu tiksliai apskaičiuoti, į kurį laukelį turėtumėte grąžinti nugvelbtą mano žirgą, todėl siūlau padaryti štai ką: tarkime, aš užsimerkiu ir nežiūriu, o jūs tiesiog švystelitate šią figūrą atgal ant lentos – į kurį laukelį ji nukris, ten ir tebūna. Dėl to šiokių tokių nesklandumų apkartinta mūsų partija neabejotinai pagyvėtų. O dabar keturiasdešimt septintas ėjimas: bokštu kertu jūsų žirgą.

Pagarbiai,
Goseidžas

p. Goseidžai,
pastarasis jūsų laiškas išties įdomus! Gerai apgalvotas, trumpas, bet sykiu apimantis visus atitinkamoms referentinėms grupėms skirtus retorinius

elementus, kuriais siekiama komunikacinio efekto. Nepaisant to, kiekvienas sakinytis pernelyg jau smarkiai atsiduoda tuo, ką Žanas Poljs Sartras taikė įvardijo „niekiu“. Vos ėmęs skaityti, visa esybe pajunti begalinę jus graužančią neviltingą ir kalpmat prisimeni pasmerktų žūčiai mokslininkų Štalo ašigalyje paliktus dienoraščius ar vokiečių kareivių laiškus iš Stalingrado pėigų. Iš tiesų neįtikėtina, koks nepatvarus gali būti žmogaus protas, susiręs su staiga išaiškėjusia sunkia tiesa, ir kaip lengvai jis leidžiasi įveikiama mirażo, kad tik nereikėtų pripažinti pernelyg baugios tikrovės!

Tebūnie, brangusis bičiuli, pasakysiu tik tiek, kad didesniąją šios savaitės dalį praleidau mėgindamas išpailinti pamišėlišką jūsų pasiteisinimų raizgalybę, ir tai dariau vien tam, kad kartą ir visiems laikams galėtume pabaigti šią partiją. Valdovės jūs jau nebeturite. Išmeskite ją iš galvos. Nebeturite ir abiejų šaukščių. Galite suvis pamiršti ir vieną mano nukirstą rikį. Antrasis yra atsiduopęs taip toli nuo žaidimo epicentro, kad nieko iš jo geriau jau nesitikėkite, kitaip turėsite infarktą.

Dėl to nelemto žirgo, kurį jūs tiesiog pralošėte, tik nenorite šio faktą pripažinti, – tiek jau to, – gražinu jį į vienintelę, mano galva, leistiną lentos vietą šitaip jūsų naudai pažeisdamas visas įmanomas žaidimo normas, nusistovėjusias dar nuo senovės persų laikų. Pastatau jį į laukelį f7, ir, jei savo susilpnėjusios dėmesį ilgesniam laikui sugebėsite sutelkti į lentą, netruksite pastebėti, kad kaip tik ši figūra galutinai užblokuoja vienintelę galimybę jūsų karaliui išvengti dusinamos apsupties. Et, tikra likimo ironija: per savo begėdišką godumą patį dabar ir nukenčiatel Žirgas, kurį, nepaisydamas taisyklių, vargais negalais iškaulijote gražinti į žaidimą, galutinai sužlugdo jūsų viltis!

Mano ėjimas: valdovė į laukelį g5. Bijau, kad kitu ėjimu turėsiu paskelbti jums matą.

Nuoširdžiai,
Verdebedianas

p. Verdebedianai,
akivaizdu, kad nuolatinė įtampa, kurią patiriate gindamas gausybę pritrėkiamai beviltišky šachmatų pozicijų, gerokai apsunkino ir taip jau trapią jūsų psichiką, taigi nieko stebėtino, kad į išorinio pasaulio fenomenus reaguojate šiek tiek vangokai. Nepaliekate man kitos išleties, kaip tiksliai baigti šią partiją

greitai ir galėsite
visiems laikams.
Einu žirg
Goseidžai

p. Goseidžai,
rikis į d5. Šach
Apgaile

tai paguos, ga
dimo stiliumi,
žodžių loto² –
šumo veikiau
Verde

p. Verdebed
bokštu einu

Užu
verta, nes
gydytojam
timą žaisti
baltomis f
jūsų ribot
taigi šjkar
R ir E, – n
akivaizdž
žodyną in
šias raid
gali pasi
nežinote
raidė „E
gubinti
už tai, k

greitai ir gailestingai – būtina pašalinti šį įtampos židinį, kol jis nesugniužde jūsų visiems laikams.

Einu žirgu (būtent: žirgul) į d6. Šachas.

Goseidžas

p. Goseidžai,

rikis į d5. Šachas ir matas.

Apgailestauju, kad partija pasirodė jums pernelyg sudėtinga: jeigu jūs tai paguos, galiu pasigirti, jog keli čionykščiai meistrai, susidūrę su mano žaidimo stiliumi, tiesiog neteko amo. Jei norėtumėte revanšo, siūlyčiau išmėginti žodžių loto² – šiuo žaidimu susidomėjau visai neseniai, todėl akivaizdus pranašumo veikiausiai neturėsiu ir jums liks kur kas daugiau vilčių.

Verdebedianas

p. Verdebedianai,

bokštu einu į b1. Šachas ir matas.

Užuot jus kamavęs savo argumentais dėl šio mato, – nemanau, kad verta, nes tikiu, jog, šiaip ar taip, esate padorus žmogus (galbūt vieną dieną gydytojams ir pavyks išgydyti mano naivumą), – pakilia nuotaika priimu kvietimą žaisti žodžių loto. Taigi, išsitraukite žaidimo komplektą. Prieš tai žaidėte baltomis figūromis ir turėjote pirmojo ėjimo pranašumą (jei būčiau žinojęs apie jūsų ribotą šachmatų išmanymą, būčiau leidęs įgyti ir dar didesnę persvarą), taigi šįkart pradėsiu aš. Septynios raidės, kurias ką tik atverčiau yra B, I, N, Z, A, R ir E, – nieko gero nežadantis kratinyš, net ir pačiam įtariausiam kompanionui akivaizdžiai įrodantis, kad traukimas tikrai sąžiningas. Laimė, vartoju gana platų žodyną ir turiu neprastą intuiciją, ir tai man leidžia, truputėlį pasukus galvą, visas šias raides išrikiuoti logiškai nuoseklia seka, kuri menkiausiai išprususiam žmogui gali pasirodyti kaip tikras jovalas. Pirmasis mano žodis yra „ZEBRINA“. Jei tokio nežinote, patikrinkite bet kuriame žinyne. Išdėliokite šias raideles horizontaliai, raidė „E“ turi atsідurti lentos centre. Skaičiuodamas taškus, nepamirškite padvigubinti žodžio vertės (pirmas ėjimas!) ir pridėti penkiasdešimties taškų premiją už tai, kad panaudojau visas septynias raides. Kol kas rezultatas: 116–0.

Jūsų eilė.

Goseidžas